

est in pulverem et cinerem ex quo orti et in quem reversuri sumus. Ita Isevhius et Radulphus. Apts S. Cyrillus l. 16 de Adorat fol. 524, et Ribera per vesicam gutturis accipiunt ventris ingluviem: cibi enim voluptas non sentitur, nisi in ore et in hac vesica philorus: cum eam transit sibi collum et guttur gruis, ut longius et diutius cibi voluptatem sentiret. Hæc ergo quasi immunda, et peccatorum stereora conservans, projicienda est sapientie studiosis. Plumæ molles significat vestes pretiosas et delicatas, quas abjicere debet qui holocaustum Dei fieri vult. Ita fecit S. Joan. Baptistæ Matth. 5, 4.

AD ORIENTALEM FLAGAM, id est, versus atrium, non autem versus tabernaculum sive Sanctum. Has enim sordes versus Sanctum projici, indecens planè fuisset; id ita esse patet ex eo quod altare erat ad orientem tabernaculo sive Sancto: erat enim ante tabernaculum, sive inter tabernaculum et inter ingressum in atrium. Atrii autem introitus erat ad orientem, uti Moses dixit Exodi 27, 45. Ut ergo hæc sordes projicerentur versus introitum in atrium, non autem versus Sanctum, debebant projici versus orientem.

VERB. 17.—CONFRINGITQUE ASCELLAS EUS. Hebraicè, et scindat, vel findat illam in utris suis, et non separabit, q. d. : Alas ejus ita findat sive confringat, ut tamen eas non resectet, aut abrumpat. Ita Oleari, Cajetanus, Vatablus. Cujus rei literalis ratio est congrua compositio victimæ; sic enim confringuntur et intorquentur ascellæ nostrorum altissimæ, dum assantur vel elixantur.

Tropologica causa est, ut significetur virtutem alte et sublimis scientiæ ac contemplationis, non omnino rescedendam, findendam tamen eam, itaque retorquendam et reprimendam esse, ut altiora non presumat, seu infirmitatis semper memor. Ita Radulphus: *Ascellas, inquit, frangere, est acumen ingenii non sibi tribuere, sed sub divino munere humiliter infirmitatem propriam cogitare.*

HOLocaustum est et oblatio. Hebraicè, *holocaustum est et ignitio*, id est, ignita oblatio, quæ totum per ignem purè in honorem Dei consumitur, ideòque suavissimi odoris est, et summè Deo placens. Quare tam sacerdotes quam populus, miræ religione et silentio hæc sacrificiis aderant, uti testatur Aristæus l. de 72 Interpretibus. Sic apud Roman. Numa sanxit ut sacrificia præco ingenti voce præcedens clamaret: *Hoc age, animos scilicet sacrificio adhiberi jubens.* Atque ut scribit Cicero l. 1 de Divin., et Seneca l. de Vita beata, *clamando, fæste lingue*, indicabatur silentium, et ritè perageretur sacrificium, nullâ malâ voce obstrepente. Quid nunc faciant nostri sacerdotes et Christiani? cum et Virgilius poeta indicat *fida silentia sacris*, et mysteria à *pæteris cæ crepæ*, id est, ab occultando ore, sint dicta.

Audiant in Ecclesiâ garruli, audiant immodestè S. Ambrosium lib. 3 de Virgin. : *Estne quidquam, inquit, indignius quam oracula divina circumstrepere, ne audiantur, ne credantur, ne revelentur? circumsonare Sacra-*

*menta confusis vocibus, ut impediatur oratio pro salute depròpna omnium, cum gentiles idolis suis reverentiam tacendo referant? unde illud exemplum proditur: Alexandro Macedonum rege sacrificante, puerulum barbarum, qui et lumina accenderet excepisse ignem brachio, atque adusto corpore mansisse immobilem, nec dolorem prodidisse genitui, nec tacito penam indicasse fleu. Tanta in puero barbaro fuit disciplina reverentiæ, ut naturam vinceret. Atque ille non deos, qui nulli erant, sed regem timebat. Deinde aliud fidelium offert exemplum. Frequens, inquit, sermo est, cum plurima ranarum murmura religiosa plebis auribus obstreperet, sacerdotem Dei præcepisse, ut conticerent, ac reverentiam sacræ deferrent orationi: tunc subito circumfusos strepitus quiescisse. Silent igitur patudes, homines non alevant? Si cœlum est templum, ut S. Chrysost. ait, vido quid in cœlo agant angeli. In ipso templo hæc audis, si Sacro auscultas: *Majestatem tuam laudant Angeli, adorant Dominaciones, tremant Potestates; celi colorumque Virtutes, ac beata Seraphim, sociâ exultatione concentrant.* Idipsum et tu in templo age, lauda, ora Deum, juxta illud Psal. 28 : *In templo ejus omnes dicent gloriam; et Psal. 64: Te docet hymnus, Deus, in Sion, id est, in templo; hebr. est: Tibi silentium est laus, ô Deus, in Sion; silentium enim laus est quedam, tum interna animi Deum venerantis; tum externa, qua alios excitat ad Dei laudem, dum in sacris videt tantam modestiam et religionem.* S. Cyprianus lib. de Orat. Domin. : *Sacerdos, inquit, parat fruam mentes dicendo: Sursum corda. Et dum respondet plebs: Habemus ad Dominum, admoneatur se nihil aliud quam Deum cogitare debere.* B. Cassius Narniensis episc. quotidè cum lacrymis Missam celebrans, à Deo per visionem cujusdam presbyteri audivit : *Age quod agis, operare quod operaris.* Dicit ergo sibi sacerdos : *Ad quod venisti, hoc age;* dicat idem populus assistens. Oh hanc sacrificiorum religionem et reverentiam, sacerdotis sacrificaturi ad ea se preparare debebant, privandè se, et lavando se aquâ cinerali vitulæ rufæ, de qua n. 19, si essent immundi. Idem fecerunt gentiles. Unde Aeneas sacrificare noluît, donec me flumine vivo abluero, inquit ipse 2. Æneid. Secundo, abstinendo à vino et omni potu qui inebriare potest, juxta legem Levit. 10, v. 8. Sic apud gentiles initiandi sacris Isidis per decem dies carnis et vino abstinabant. Tertio, abstinendo ab usu conjugii omnique libidine. Plus placet Deo latrans canum, magis bonum, grunitus porcorum, quam cunctis clericorum luxuriantium, ait S. Aug. Sic Numa Pompilius, cum pro frugibus sacrificaret, esu carniam et venerè abstinere. Constat sacerdotis matris deorum Samia testâ sibi virginitatem amputasse, atque illos qui maxima sacra obibant, et in castâ religione manerent, et proci à contagio multorum vitam agerent, herbis quibusdam se evirasse, ut toti Deo rebusque divinis intenderent. Hinc illa sanctio: *Ad dios adento castè, pietatem adhibento, opes amovento: qui secus facit, Deus vindex erit.* Hinc Agesilaus rex aiebat, *deos non minus religiosè operibus, quam castis sacrificiis delectari.* Hierophantæ Atheniensium*

post sacerdotium, ut castè sanctèque sacrum facerent, civitate sorbitione se castrabant. Ægyptii sacerdotes negotiis omissis, mulieribus nunquam indulgebant, carnis et vino abstinabant. Gymnosophiste ita erant continentes, ut panis solùm, orisâ et farinâ alerentur. Quin etiam ab antiquis observatum invenimus, eum qui rem divinam facturus esset, ad suas levandas culpas, se imprimis reum dicere solitum, et noxæ poenituisse, et admissa passum, vultusque submisisse, et ad omnem modestiam fluxisse. Quarto, nudis pedibus ad sacrificia accedebant, hisque æquè ac manibus lotis, ut dixi Exodi 50, 19. Insuper purâ et religiosâ veste induebantur. Idem imitati sunt gentiles. Audi Platonem : *In sacrificiis pulchrâ veste, aureisque coronis ornatus sacerdos rem divinam facit.* Eratque in purâ veste et candidâ, plerumque in textili telâ, nonnumquam in purpurâ et auro. Triumphales viri et qui magistratum gesserant, in triumphali ornatu, aut in prætextâ, lotis manibus, et fronde coronati, sancti et venerabiles nudis pedibus adorabant et sacrificabant, teste Plutarcho. Addit Virgil. :

Fontemque ignemque serbant

Velati lino, et verbenâ tempora vincit.

Sic et Ægyptii sacerdotes vocabantur cranique linge. Apud Græcos sacerdos sacrificaturus profabatur : *quis hic?* qui sacris intererat respondebant, *noïoi, zai ôpotei*, id est, *multi et boni.* Unde Virgil. :

Præcl' hinc, proci est, profani.

Porro inter sacrificandum Levite caneabant et ludabant organis, cymbalis, psalteris, etc. Sic apud gentiles tibicines et citharædi sacrificiis præcinebant, mox sacerdos romanus laneâ infusa velatus, et fronde coronatus, puraque veste indutus, aram manibus tenens, manè, versus ad orientem, meditato carmine, præcisive verbis, munia præcibat, vota que effundebat,

CAPUT II.

1. Anima cum obtulerit oblationem sacrificii Domino, similia erit ejus oblatio fundetque super eam oleum, et ponet thus.
2. Ac deferet ad filios Aaron sacerdotes: quorum unus tollet pugillum plenum similit et olei, ac totum thus, et ponet memoriale super altare, in odorem suavissimum Domino.
3. Quod autem reliquum fuerit de sacrificio, erit Aaron et filiorum ejus, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini.
4. Cum autem obtuleris sacrificium eorum in elibano: de similit, panes scilicet absque fermento, conspersos oleo, et lagana azyma oleo lita,
5. Si oblatio tua fuerit de sartagine, similit conspersa oleo et absque fermento,
6. Divides eam minutatim, et fundes super eam oleum.
7. Sin autem de craticulâ fuerit sacrificium, æquè similia oleo conspergetur:

quam precem ter repetebat. Deinde se ad dexteram volvebat et circumvertebat, manuumque ori admovebat ac sedebat, veluti diis ratas preces habentibus: tam setas inter cornua victimæ excerpens in ignem mittebat: ac tandem obliquum cultrum ferreum à fronto ad caudam victimæ ducebat, et se ad orientem vertebat. Interim alia vasa cadenti hostie supponebant, ut criorem exciperent, quæ *ophétes* dicebantur: alii victimam decoriabant: mox aruspex, flamen, aut sacerdos cultro ferreo viscera et exta rimabatur, et extispicium faciebat, id est, per exta deos consulcbat, et an peritulum esset attentè explorabat: et tunc exta reddidit dicebantur, cum probata aræ supponebantur. Prima enim sacrificii pars erit liliare, secunda immolare, tertia reddere, quarta litare. Litare enim erat ritè sacrificare et impetrare. Extæ verò vocabantur quæ in victimis interiora extant: ut cor, pulmo, lien, jecur. Extis porro inspectis, ex omni viscere et membro primitiis, partesque desetas farinâ farvis involvabant, et in calathis sacrificanti offerabant: et tunc hostiâ perfecta dicebantur. Has sacerdos aris imprensus accensis, igne comburebat, addito thure, costo, aliisque odoramentis. Ex reliquis autem hostie partibus eam apparabat, quibus vocabantur ita qui sacris interfuerant: lieebat et ad domesticos pontificum afferre, extraneos adhibere aræ nefas: vocabantur verò stantes, cum panibus rotundis, in deorum honorem adhibitis. Inter vescendum caneabant laudes et hymnos diis quibus sacrificatum erat, quod apud Virgil. de Hercule diligenter observatum videmus. Re divinâ peractâ sacrificia proclamabant, *ilicet*, q. d. : Abire licet, Græcis verò et Ægyptiis, teste Apuleio, concinebatur, *zant, zantepet*, hoc est, *populi missio*. Sic Christiani sacrificio peracto audiant: *Ita, Missa est.* Hæc omnia fusè tradit Girald. syntag. 17.

CHAPITRE II.

1. Lorsqu'un homme présentera au Seigneur une oblation de pains, de gâteau, ou de quelque autre chose faite avec de la farine, pour être brûlée en sacrifice, son oblation sera de farine, sur laquelle il répandra de l'huile, et il mettra de l'encens dessus.
2. Il la portera aux prêtres, enfans d'Aaron; et l'un d'eux prendra une poignée de cette farine, arrosée d'huile, et tout l'encens qu'il a offert; et il les fera brûler sur l'autel, en mémoire de l'oblation qu'il fait à Dieu, et du culte qu'il lui rend; et cette oblation sera comme une odeur très-agréable au Seigneur.
3. Ce qui restera du sacrifice, c'est-à-dire, de la farine, dont le prêtre aura offert une poignée au Seigneur, sera pour Aaron et ses enfans, et sera très-saint, comme venant des oblations du Seigneur, qu'enr seuls ont le pouvoir de manger.
4. Mais lorsque vous offrirez un sacrifice de farine cuité au four, savoir, des pains sans levain, dont la farine aura été mêlée d'huile, et de petits gâteaux sans levain, arrosés d'huile par-dessus;
5. Si votre oblation se fait d'une chose cruite dans la poêle, savoir, de fleur de farine détrempée dans l'huile et sans levain,
6. Vous la couperez en petits morceaux, et vous répandrez de l'huile par-dessus.
7. Si le sacrifice se fait d'une chose cuité sur le gril, vous mêlerez aussi la fleur de farine avec l'huile;

8. Quam offerens Domino, trades manibus sacerdotis;

9. Qui cum obtulerit eam, tollet memoriale de sacrificio, et adolebit super altare, in odorem suavitatis Domino;

10. Quidquid autem reliquum est, erit Aaron et filiorum ejus, Sanctum sanctorum de oblationibus Domini.

11. Omnis oblatio quæ offertur Domino, absque fermento fiet, nec quidquam fermenti ac mellis adolebitur in sacrificio Domino.

12. Primitias tantum eorum offeretis ac munera: super altare verò non imponentur in odorem suavitatis.

13. Quidquid obtuleris sacrificii, sale condies, nec auferas sal fœderis Dei tui de sacrificio tuo. In omni oblatione tuâ offeres sal.

14. Si autem obtuleris munus primarum frugum tuarum Domino de speciebus adhibe virentibus, torrebis igni, et confringes in morem farinis, et sic offeres primitias tuis Domino;

15. Fundens supra oleum, et thus impones, quia oblatio Domini est;

16. De quo adolebit sacerdos in memoriam muneris, partem farinis fracti, et olei, ac tactum thus.

COMMENTARIUM.

VERS. 4. — ANIMA CUM OBTULERIT OBLATIONEM SACRIFICII DOMINO, SIMILA ERIT EJUS OBLATIO. *Anima*, id est, homo per synecdochen. Ita capitur anima c. 4 et 5, et sæpè alibi. Simili figurâ *caro*, quæ est altera pars hominis, sæpè totum hominem significat, ut Genes. 6: *Omnis caro*, id est, homo, *corruperat viam suam*. Joannis 1, 14: *Verbum caro*, id est, homo factum est. Isaia 40, 5 et 6: *Omnis caro*, id est, homo, *fennum*. Ubi nota, Scripturam uti nomine *animæ*, cum actum animæ, vel dignitatis humanæ habetur ratio: *carnis* verò, cum hominis vilitatem spectat.

OBLATIONEM SACRIFICII. Hebraicè est *oblationem mincha*, quod Aquila, teste Isychio in c. 10, vertit, *donum de frumento*; Vatablus vertit, *sacrificium cibarium*; Andreas Masius in c. 22 Josue v. 25, vertit *fertum*. Mincha enim Hebræis propriè est sacrificium, quod ex farre aut similia fit, sive pura similia sit, sive coacta cilibano, sartagine aut craticula. Et quia alia sacrificia peculiaria habent nomen, hinc noster interpres passim per Leviticum sacrificium ex similia sive, *minchá* vocat absolutè *sacrificium*, quod diligenter observa.

Quæres cur hoc sacrificium *mincha*, id est, farrenum, instituit Deus? — Resp. primò, propter pauperes; non enim omnium erit emerè et offerre animalia. Ita Lycurgus, legislator Spartanorum, rogatus cur ita parca et temia sacrificia instituisset, respondit: Ne unquam deorum apud nos cultus deficiat; testis est Plutarch. in

8. Et l'offrant au Seigneur, vous la mettez entre les mains du prêtre,

9. Qui, l'ayant offerte, ôtera du sacrifice ce qui doit en être consommé devant Dieu, comme le monument de votre religion et de votre piété: et il le brûlera sur l'autel pour être d'une odeur agréable au Seigneur.

10. Tout ce qui en restera sera pour Aaron et pour ses fils, comme une chose très-sainte, qui vient des oblations du Seigneur, et qu'il n'est permis qu'à eux seuls de manger.

11. Toute oblation qui s'offre au Seigneur se fera sans levain, et vous ne brûlerez point sur l'autel, ni de levain, ni de miel dans le sacrifice qu'on offre au Seigneur, parce qu'il n'y doit rien entrer qui se ressent de la corruption, ni qui respire la mollesse et la volupté.

12. Vous les offrirez seulement comme des prémices des biens que vous avez reçus du Seigneur, et comme des dons que vous faites, pour lui en marquer votre reconnaissance; mais on ne les mettra point sur l'autel pour être une oblation d'agréable odeur.

13. Vous assaisonnerez avec le sel tout ce que vous offrirez en sacrifice, et vous ne retrancherez point de votre sacrifice le sel, dont l'incorruptibilité est la figure de la fidélité avec laquelle vous devez observer l'alliance que votre Dieu a faite avec vous. Vous offrirez donc le sel dans toutes vos oblations.

14. Que si vous présentez au Seigneur une oblation des prémices de vos grains, des épis qui sont encore verts, vous les ferez rôtir au feu, vous les briserez comme le blé froment, et vous offrirez ainsi vos prémices au Seigneur,

15. Répandant l'huile dessus, et y mettant l'encens, parce que c'est l'oblation du Seigneur.

16. Le prêtre brûlera, en mémoire du présent qui aura été fait à Dieu, une partie du froment qu'on aura brisé, et de l'huile, et tout l'encens.

Lycurgo. Secundò, ut sacerdotibus de pane et annona provideret; magna enim pars hujus sacrificii cedebat sacerdotibus. Tertio, ut, sicut animalibus Deum colebant Hebræi, eique gratias agebant, ita et colerent frugibus terre, discerentque in omni egestate et alimonâ ad Deum respicere. Quarto, quia sacrificium erat quasi convivium, quo Deus epulabatur cum hominibus, victimæque erant quasi cibus Dei: panis autem, cujus materia est far aut similia, necessarius est hominum cibus. Unde similan vel panem in suo sacrificio pariter exigit Deus. Id ita esse patet primò, ex eo quòd victima vocatur panis, id est, cibus Dei, Levit. 21, v. 21; et c. 22, v. 25. Secundò, ex eo quòd altare vocatur mensa Dei, Malach. 1, v. 7 et 12. Voluit enim Deus, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum, hæc ratione dignationem suam erga homines ostendere, exhibendo se iis tam familiarem, ut eandem cum ipsis habeat mensam et prandium. Hinc apud gentes Romanos in epulo Jovis, quod in Capitolio septemviri Epulonum celebrabant, Jupiter in lectulo, Juno et Minerva in sellas ad cœnam invitabantur: ex quo illud colligit Valerius Maximus, quòd viri antiquitus in lectulis duntaxat, mulieres verò in sellis discumbent. Tertio, ex eo quòd Septuag. passim sacrificium vocent *ἀσπασμα*, vel *ἀσπασμα*, id est, fructus, quo scilicet vescitur et fruitur Deus. Unde *ἀσπασμα* vocant holocaustum, eò quòd totum cedat in fructum, et esum Dei. Quarto, quia hæc de causâ jussit Deus in

omni sacrificio animalis offerri similan et vinum, ut patet Num. 15, v. 4, 7 et 10; item sal, ut patet hoc cap. v. 15, ut scilicet plenum et perfectum esset Dei convivium: nam in omni convivio requiritur caro et panis ad cibum, vinum ad potum, sal ad condimentum.

Idem imitati sunt gentiles in suis sacrificiis, qui farre molito (quod proinde *molam salsam* vocabant) tosto et sale consperso victimæ caput aspergebant: à quâ molâ et ritu deductum est verbum *immolo*, id est, sacrifico; hujus molæ testis est Lucanus lib. 1:

Jam fundere Bacchum

Cœperat, oblique molas inducere cultro.

Et Virgil. eclogâ 8: *Sparge molas;* et Horat. lib. 2 Serm. satyr. 5:

Tu cum pro vitulâ status dulcem Anlide natam

Ante aras spargisque molâ caput improbè salsâ.

Et Plautus Amphit. *Aut molâ salsâ hodie, aut thure comprecatum oportuit.* Idque ab olim. Numa enim Pompius, qui Romulo in regno romano successit, sanxit non litandum esse sine forinâ, causamque symbolicam addidit, ut, inquit, hoc symbolo significem, non minimum pietatis partem in moribus civitatis, et ad mansuetudinem componendis sitam esse. Farina enim mollis et tractabilis, symbolum est mansuetudinis. Ita Plutarch. in Numâ. Plura vide apud Plinium lib. 12, cap. 18; et Cœronem lib. 2 de Divinat. Ab hoc ritu deductum est verbum *maculare*, id est, magis augere, et victima *macula*, id est, magis aucta. Quoties enim farina, vinum, aut thus super victimam fundebatur, dicebant: *Mactus est taurus thure vel vino*; hoc est, cumlata est hostia et magis aucta thure vel vino. Ita Isidor. lib. 10, et Girald. syntag. 17.

Allegorica causa hujus sacrificii farrei fuit, ut significaretur Christi carnem et sacrificium, etiam panis, uti et vini, rationem habuisse et habere in Eucharistia. Unde et caro Christi vocatur *panis*, Jerem. 11, 19; Joannis 6, v. 55, 47, 51, 58. Hoc est enim sacrificium *mincha*, quod à gentibus christianis in omni loco, totoque orbe offerendum prædixit Malachias c. 1, v. 11. Sicut enim victimæ animalium jugulorum significabant sacrificium Christi in cruce occisi, ita sacrificium *mincha* significabat sacrificium Christi in Eucharistia, sub speciebus panis et vini.

Hinc sequitur, oblationem hanc *mincha*, sive panis aut similia, fuisse verum et propriè dictum sacrificium: quod licet neget Abulens, convincit tamen vox *mincha*, quam tam Malachias quam Septuag. et noster interpres vertunt *sacrificium*. Et patet ex ritu *mincha*, quo panis aut similia cremabatur, aut alio modo immutabatur ad Dei honorem; hoc enim planè arguit *mincha* fuisse verum sacrificium, non tantum simplicem oblationem: in hæc enim res non destruebatur aut consumebatur, sed integra offerelatur, verbi gratiâ, integræ fruges, poma, nuces, panes fermentati et pulmenta, ut patet Num. 15, 19; et Levit 19, 24.

Dices: *Mincha* non erat holocaustum, nec sacrificium pacificum, nec sacrificium pro peccato: ergo non erat sacrificium. Ita Abulens. — Respondeo ne-

s. s. vi.

gando consequentiam; nam illa tria, scilicet holocaustum, pacificum, et pro peccato, sunt tantum divisio et species victimæ animalis, sive animate, non autem inanimæ. Itaque sacrificium in genere dividendum est in animatum et inanimæ: animatum deinde dividendum est in holocaustum, pacificum, et pro peccato, inanimæ verò aliud erat solidum, puta faris et panum; aliud liquidum, puta libamen olei et vini. Ad dō tamen, similan illam quæ cum victimâ carnæ semper offerri debebat, non fuisse distinctum ab eâ sacrificium, sed fuisse quasi libamen, sive additamentum et ornamentum sacrificii, de quo Numer. 13.

SIMILA ERIT EJUS OBLATIO, q. d.: Similan puram sine fureibus offeret, si, ut præcessit, sacrificium quod dicitur *mincha*, offerre voluerit.

Tropol. simila est puritas conscientie, ait Radolph.; hoc enim est sacrificium Deo gratissimum.

FUNDETQUE SUPER EAM OLEUM. Simila infundi jussit Deus oleum, velut quoddam spiritus condimentum; oleatus enim panis est sapidor: sapidissimus autem et lectissimus cibus Deo est offerendus.

Allegorica causa fuit, ut oleum significaret charitatem et misericordiam Christi, quam ipse in suo sacrificio, tum crucis, tum Eucharistiæ nobis exhibuit. Ita S. Bernardus in illud Cantic. 1: *Oleum effusum nomen tuum.*

Tropologicè, eadem est nobis imitanda cum hilaritate (oleum enim faciem exhilarat); non enim tristes et lugentes, sed lætos et hilares decet nos inhærrere christianæ conversationi, ait Cyrill. l. 11 de Adoratione, fol. 255; et l. 15, fol. 515. Est enim olea et oleum symbolum primò, reconciliationis; secundò misericordiæ; tertio, pacis et fœderis; quarto, hilaritatis, uti dixi Gen. 8, v. 11. Id imitati sunt gentiles, et dii sive daemones eorum. Nam, ut ait Plutarch. in Parallelis, in fine: *Cum Hegesistratus Hephestus civili nec perpetrata Delphos fugisset, sciscitatus est Deum, ubinam lacorum sedem poneret. Respondit Apollo, ibi, ubi rusticus visurus esset choreas ducere frondibus olive coronatos. Quod cum ille in quidam Asia regione deprehendisset, urbem ibi condidit, et ab oleis Eleentem (Elee; enim Græcis est oleum) appellavit; perinde ac Ulysses juxta oraculum condens urbem in Italia eo loco ubi colonos ramis ilignis coronatos viderat, cum Prinstum (que jam vocatur Præneste) vocavit, nepos enim Græcis est illex. Ita Plutarch.*

Refert Leontius in Vita S. Joannis Eleemosynarii, quòd ipsi noctu in somnis apparerit misericordia, specie puellæ ornatissimæ et sole splendidioris, quæ coronam de ramis olivarum in capite gestabat dixitque ei: *Ego sum prima filiarum regis. Si me possederis amicum, ego te ducam in conspectu imperatoris. Etenim nemo habet potestatem apud eum, sicut ego. Ego quippe feci eum in terris hominem fieri, et salutare homines.* Ad hæc refert vidisse Sabinum monachum, quòd eadem puella ita splendens et olæ coronata, morientem Joannem exceperit, et ad Deum deduxerit, indeque cognoverit Joannem eadem hora esse defunctum, et propter eleemosynas ad superos translatum.

ET PONET THUS. Simile offerendæ jubet Deus thus superponi, id in hoc Dei quasi convivio non tantum gratis sapor, sed et suavis adsit odor. Secundò, quia thus ex communi hominum sensu Deo, eique penè soli adoleri solet, idèque totum illud hic sibi adoleri præcipit Deus. Hinc Ovidius lib. 14 Metamorph. :

Tempa tibi statuum, solum tibi thuris honores,
puta divinas, q. d. : Tuare te ut Deum colam et honorabo. Hinc etiam nonnulli thus, à *θεός*, id est, à sacrificando, deducunt, quòd thus Deo sacrificari, et inter ejus sacrificia adhiberi solet. Ita tres Magi Christo adorantes Matth. 2. v. 11, thuro Christo puero oblato, ejus divinitatem significarunt et professi sunt, uti docent S. Ambros., Basil., Gregor., Hieron. et Juvenens cum canit:

Thus, aurum, myrrham regique hominiquè Deoque
Dona ferunt.

Censent nonnulli, olim à præcis hominibus in sacrificio oblata fuisse Deo odoratarum arborum evaporationem, quam Græci thymiasin vocant, unde derivata sūt *thuris*, id est, sacrificium, eò quòd prima *thuris*, sive primum sacrificium, fuerit thymiasis, id est, thurificatio et odorum incensio. Verum thus à vetustissimè adhibitum fuisse in sacris, negat Arnobius; nam heroiibus Hætruscis, Romulo et Numæ thurificationem ignoratam, sed exacta observata, deinde assa vel elixa diti cremari solita legimus, idque ex Apuleio docet Giralduus syntagm. 17. Neque id mirum, cum tam longe distarent ab Arabiâ, que sola thuris est ferax. Ergo inventum thuris Deo offerendi Mosi, imò Deo hic præcipienti est adscribendum: versabatur enim Moses cum Hebræis in Arabiâ. Ita Hieron. Prado in Ezech. 8, pag. 119.

Nota. Thus cum similia et minchâ colore et luce censentur: est enim thus candidum, unde ab Hebræis vocatur *lebana*, et à Græcis *λευκός*; id est, album et candidum: hinc Scriptura thus vocat purum et lucidissimum, Exodi 50, 54; indeque tum ob evaporationem, tum ob lucem, aptissimum est quòd adoleatur Deo, cui lucidissima quæque grata sunt. Nota secundò (Plinius lib. 12, c. 14), thus nasci in Arabiâ Felice, illudque quasi parturiri et coqui in æstate æstivis caloribus, colligique in autumno jam concoctum, candidum et purissimum. Nam quòd hieme colligitur, aut vere, ex corticibus arboris thuriferæ incisus, rufum est, nec prius, quòd ex æstus calore emanavit, comparandum.

Hinc tropologicè, thus et thurificatio significat opera sancta, fervore charitatis quasi liquefacta et fumigantia, quæ in igne ejusdem charitatis adolentur Deo, idèque odorem emittunt suavissimum Deoque gratissimum. Secundò, thus significat virtutem religionis et orationis, psalm. 140, 2: *Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo*. Unde in sacris adhibetur thurificatio, ut presentes moneantur devotionis et orationis interna: Ita Isychius, Radulphus, Beda et alii. Tertio, thus significat odorem bonæ vite: *Thus*, ait S. Cyrillus, lib. 15, de Adoratione, et similia oleo madens, odoratum illam nitidamque vitam inuunt.

VERS. 2. — TOLLET PEGILLUM SIMILE ET OLEI, puta plenum simile oleo conperse, sive similia oleate; est hendyadis.

ET PONET MEMORIALE SUPER ALTARE. Hebræicè est, *incendit sive adolebit memoriale ejus*; id est, pugillum simile quem accepit, cum toto thure cremabit, ut sit hoc velut memoriale et signum, simillam hanc quasi mincha, id est, sacrificium farreum non sacerdoti, sed Deo esse oblatam. Secundò, ut hæc mincha simile Deo renovet memoriam offerentis, impetretque ab eo id quòd ipse petit: ita enim hanc phrasin explicat interpres noster cap. 5, 12. Pugillus ergo hic ex similia cremabatur Deo: reliquum verò simile cedebat sacerdoti. Unde sequitur:

VERS. 3. — QUOD AUTEM RELIQUUM FUERIT DE SACRIFICIO (mincha sive simile) ERIT AARON ET FILIORUM EJUS, SANCTUM SANCTORUM DE OBLATIONIBUS DOMINI. Hebræicè est, *sanctitas sanctitatum erit de ignitionibus*, id est, de oblationibus ignitis Domino, q. d.: Reliquum simile Deo oblate erit et habebitur sanctissimum, quia pars est rei, puta simile, per ignem Deo sacrificatæ. Unde non poterat comedi nisi à personis sacris, puta à familiâ sacerdotis, ut patet Levit. 22, 10 et 11.

VERS. 4. — CUM AUTEM OBTULERIS SACRIFICIUM COCTUM IN CLIBANO, DE SIMILA. Supple, offeres illud. Ita Vatabl. Hæc usque descriptis Moses mincha, sive sacrificium ex similia purâ et incoctâ: hic describit mincha ex similia subactâ et coctâ, que secunda erat species mincha. Ubi nota. Quot modis coquitur similia et panis, totidem modis sibi illum sacrificari voluit Deus: sicut ergo panis tripliciter coquitur, scilicet clibano, sartagine et craticulâ, ita, et mincha panem erat triplex: scilicet clibani, sartaginis et craticulæ.

Allegoricè, mincha est coram Christi primò, in clibano, id est, utero B. Virginis in incarnatione, cocta; secundò, in sartagine, id est, passione crucis, frisa; tertio, in craticulâ ejusdem crucis mortua, ut percocctum nobis in vener. sacramento Eucharistiæ, præbeat panem et alimentum. Ita Isychius. Secundò, mincha sive simillago est Ecclesia Christi, inquit Beda, que est corpus illius ex multis membris, velut ex multis granis collectum, per legis et Evangelii motum comminutum, per aquam baptismi ductum, chrismatibus oleo perunctum, Spiritu sancto solidatum. Unde idem Beda et Origenes hom. 5 per craticulam, sartagine et clibanum intelligunt tres S. Scripture sensus, scilicet litteralem, moralem, mysticum, quibus coquitur hic Ecclesie panis.

Tropolog. clibanus est pressura hujus mundi, puta afflictio et persecutio tyrannorum. Unde Deus Hebræos liberâsse dicitur de fornace ferreâ, id est, servitute et afflictione Ægypti, quâ clibano hoc coquantur, panes Christi fiunt. Talis fuit S. Ignatius, qui audiens leones ad se devorandum preparatos, rugientes: *Frumentum, inquit, Christi sum; dentibus bestiarum molar, ut panis mundus efficiar*. Secundò, sartago est mentium frivura, et zelus sanctorum ob peccata hominum, vel ærumnas proximorum, que

eos per compassionem frugunt et excruciant. Tertio, craticula est quotidiana cujusque crux, cui superpositus vir justus lenis, sed assiduo, æstu cruciatur: verum oleum, id est, claritas erga Deum et proximum, hæc omnia fortiter excipit, offeritque inde Deo sacrificium, dicens cum Paulo Philip. 2, 17: *Sed etsi immolor super sacrificium, et obsequium fidei vestra, gaudeo et congratulor omnibus vobis*; et 1 Cor. 15, 51: *Quotidie morior per vestram gloriam, fratres*. Ita Radulphus, Beda et S. Gregor. hom. 12 in Ezech.: *Simila, inquit, in sartagine, est munda mens justi in zeli spiritualis afflictione, quæ per sollicitudinem animarum frigitur, et non solum sacrificium, sed etiam holocaustum Domino esse deputatur*. Porro victimæ sartaginis ad litteram fuerunt septem fratres Machabæi, ab Antiocho pro fide et lege Dei in sartagine frixi, 2 Machab. 7. Victimæ clibani fuerunt tres pueri, in furnacem Babyloniæ propter unius Dei cultum à Nabuchodonosore injecti, Daniel. 5. Item S. Eustachius in bovem aneum candentem inmissus, quòd fuit tormentum Phalaridis tyranni. Item Antipus episcopus Pergami, cujus meminit S. Joannes Apocal. 2, 15, qui sub Domitiano imper. in bovem aneum similiter conjectus gloriosum oblit martyrrium, cujus memoriam recolit Ecclesia die undecimâ Aprilis. Item Martyres recenti, qui in fornacem calcariam pro Christi fide insilierunt, Carthagine sub Valeriano, indeque dicti sunt Massa candida, in Martyrol. 24 Augusti. Victimæ craticulæ fuit S. Laurentius, qui castus et purus instar simille, oleo misericorditæ et amoris divini accensus, viva fuit ardensque hostia Deo, ut jure in eo intuens Psaltes dixerit: *Ignis me examinasti, et non est inventa in me iniquitas*, psal. 16, 5. Durum sanè examen et acre, sed ignito Laurentii animo leve et suave. Nam, ut ait S. Leo serm. de Laurentio: *Superari charitatis Christi flamma non potuit; senior fuit ignis, qui foris ussit, quam qui intus accendit*. Imò, quòd prodigii est instar, externus ignis internum in mente Laurentii accendit, internus externum restinxit. Magis enim sillebat hunc ignem Laurentius, quam cervus anhelans sitiât aquam; imò magis quam Valerianus sitiaret ejus cruorem et incendium. O quam potens est flamma Christi! *Adhæsit anima mea post te, quia caro mea igne cremata est pro te, Deus meus*.

CONSPERSOS OLEO, subactos oleo vice aquæ; hoc enim significat Hebræum *betulot*.

ET LAGANA AZYMA LITA OLEO. Lagana sunt liba non crassa, sed tenuia et extensa, qualia sunt liba nostra ex panico: hoc enim significat Hebr. *rekkie*; alibi vocantur *challet*, quasi primitivè vel initia masse subactæ, uti matres dum pinsunt, ex pastâ solent primò, antequam panes conficiant et coquant, pueris liba conficere, quæ coquant super prunas. Ita Oleast. et Ribera.

Nota. Lita oleo vocat, non mixta oleo, sed desuper inuncta oleo. Ita enim hæc distinguit Scriptura, ut alia vocet conspersa, id est, subacta oleo, instar aquæ; alia vocet uncta vel lita oleo, quæ non subacta,

sed supernè delibata sunt oleo. Ita Abul. et Ribera, et patet ex Heb., Chald. et Sept.

VERS. 5 et 6. — SI OBLATIO TUA FUERIT SARTAGINE, DIVIDES EAM MINUTIM, ET FUNDES SUPER EAM OLEUM. *Minutatum*, ut scilicet partes illa divise, melius oleum eis superfundendum imbibant. Secundò, ut aliquot ex illis Deo sacrificentur.

VERS. 9. — QUI CUM OBTULERIT EAM. Hebr. *accedere faciet*, vel *adducet eam ad altare*, scilicet ipse offerens, ut patet ex Hebræo, et maximè ex Sept.

TOLLET MEMORIALE DE SACRIFICIO. Tollet, scilicet is cujus est tollere, puta sacerdos. Tollet autem de omalibus sacrificiis jam dictis, puta clibani, sartaginis et craticulæ. Rursùm memoriale passim hic vocatur, pars illa sacrificii farrei, quæ Deo comburebatur et sacrificabatur, per quam testabantur totum mincha Deo esse oblatum; totum enim per hanc sui partem censetur Deo sacrificari. Vide dicta v. 2.

VERS. 11. — OMNIS OBLATIO QUÆ OFFERTUR DOMINO ABSQUE FERMENTO FIET. Licet panis fermento conditus, ob acorem quem habet, sit sapidiôr, et digestu facilior, eo tamen uti Hebræos in sacrificio non voluit Deus, sed azyzo primò, ob puritatem sacrificii: azyzus enim panis est purior. Secundò, ut Hebræi perpetuam haberent memoriam liberationis suæ ex Ægypto, quando ob festinationem azyms sunt usi, Exodi 12, 54; quare azyza Deut. 16, 5, vocatur *panis afflictionis*.

Tropol. fermentum significat vetustatem, nequitiam, et omne vitium ac corruptelam, quæ procul debet abesse à sacris Dei, 1 Cor. 5, 8. Hinc et apud Plautum, jacens in fermento, vocatur mulier inflata et irata. Secundò, S. Cyrill. lib. 15 de Adoratione, fol. 502, per fermentum intelligit astutiam, quæ indifferens est ad bonum et ad malum. Idèque fermentum offerri poterat, sed non adoleri, aut incendi et sacrificari: quia probe anime astutia, ait Cyrill., licet à Deo non repudiatur, si opportunè pietatis causâ adhibeatur, non tamen pro spirituali sacrificio, et odore suavitatis censetur.

NEC QUODAM FERMENTI, AUT MELLIS ADOLEBITUR IN SACRIFICIO. Mel hic, æquè ac fermentum vetatur in sacrificio: sed cur? R. Salomon per mel intelligit fructus dulces, uti sunt fiens et dactyli: sed hoc alienum est et contortum. Philo 1. de Victimis, mel putat in sacris esse vetitum à Deo, eò quòd apud collectrix mellis sit animal impurum, natum ex putribus homin cadaveribus: sed hoc absolutè verum non est. Constat enim apes ab apibus in alvearibus progigni, idque purè et castè sine concubitu. Dico ergo, melis vetiti eadem est causa, quæ fermenti; est enim mel panis instar fermenti: nam mel coctum acorem contrahit, panemque cui miscetur fermentat. Secundò, mel stomacho est inimicum, tum quia flatulentum, tum quia bilem auget; nam, ut ait Florat.: *Dulcia se in bilem vertunt*. E contrariò asinthium stomacho prodest: omnem enim intestinorum fecem expurgat. Tertio, mel vetatur Judæis, quia gentiles Bæcho offerebant mel et dulcica: audi Ovidium, l. 5 Fast.

*Liba Deo sunt, succis quia dulcibus ille
Gaudet, et à Baccho mella reperita ferunt.*

Adde ex Plutarcho lib. 5 Sympos. quæst. 5, mellis admixtione vinum corrumpi, quod mel vino maxime adversam naturam habet: unde et gustato melle vinum desipit, vino autem utendum erat in sacrificiis, eoque libandum: erat enim vinum quasi potus Dei; ergo par erat ut præ ab his arceretur.

Allegorice et mæclapa causa fuit, ut significaretur in sacrificio crucis Christi omne mel, id est, omnis suavitas et lætitia defutura.

Tropologica causa fuit, ut significaretur ab sacris debere abesse mel, id est, voluptatem vanam et carnalem, tanquam Deo displicentem, quodque resoluti blandimentis deliciarum, aut dulcedine voluptatum, non possint mysterium Dei esse participes. Unde phæse comedi debebat cum lactucis agrestibus, vel, ut hebr. est, amaris, quia *semper austera est districtio veritatis*, ait Eucherius: nam, ut ait Psaltes ps. 50, 19: *Sacrificium Dei (est) spiritus contribulatus*. Est enim mel symbolum primæ, hominis voluptarii; secundò, adulteris, qui mel in ore habet, sed in oculo caudæ gerit spiculum, quo ferit et vulnerat. Unde Sapiens labia meretricis comparat favo mellis, Proverb. 5, 5. Ita Procop., Eucher., Radolph., Rupert., Beda et Cyrill. l. 15 de Adorat.

VERS. 12. — PRIMITIAS TANTUM OFFERETIS AC MUNERA. Hebraice est *munus*, id est, oblationem, primitiarum offeretis; ex fermento puta et melle, idque in cibum sacerdotum, ut dicitur Numer. 15. Cujus mystica causa est, quia sacerdotum est peccato populi per confessionem comedere, coquere, dirigere, ut pro his deprecetur, iis consulant, eos per Sacramentum penitentiae absolvant: ita Serranus, qui per primitias fermenti et mellis accipit confessionem peccatorum, restitutionem honorum malè partorum, penitentiam, etc. Peccata enim ipsa sunt mel et fermentum, quia mellem ingerunt homini voluptatem, quæ in fel et fermentum mox convertitur. Huc alludit et Radolphus.

VERS. 13. — QUINQUO OBUTLERIS SACRIFICII (mincha, ut est in Hebræo) SALE CONDIES. Omnis enim cibi condimentum est sal. Itaque ut sacrificium, quod est quasi Dei convivium, ritè sit instructum, jubet Deus ut panes et simila non insula, sed sale condita offerantur. Sic et gentiles nulla sacra faciebant sine molè salsa, ut dixi vers. 1. Sine sale enim vita humana consistere nequit. Nam sal carnem servat, ne putrescat; vinum, ne stipescat, aut in acetum degeneret: defuncta ac putrescentia corpora ita à corruptione vindicant, ut durent per secula: cibum reddit sapitum et gratum. Unde veterum axioma: *Corporibus nihil utilius est sale et sole*. Rursùm: *Sal est vita artificialis carnis exanguinum*; nam eas corrodingo et exsiccando præservat à corruptione; et mysticè aptè significat vitam spiritus, quæ respectu vite animalis est adventitia. Hinc et Ovidius in Fastis:

*Ante Deis homines quod conciliare valerit
Far erat, et puri lucida mica salis.*

Sanè ebrios et delirantes oleo et sale perungere solebant antiqui, quod in Nebolis Aristophanes inuit.

Trop. Sal symbolum est sapientiæ, prudentiæ et discretioni, quæ in omni sacrificio omnique opere, etiam penitentiæ et mortificationis, quod ad Dei obsequium fit, est adhibenda. Hinc Apostolus Rom. 12, 1, monet ut rationale sit obsequium nostrum; et Christus Marci 9, 48: *Omnia, ait, (victima spiritualis et Deo grata) igne salietur, et omnis victima sale salietur*, nimirum igne tribulationis et sale sapientiæ. Ita Theodor., Procop., Radolph., Beda, Rupert., Eucher. et Cyrill. lib. 15 de Adoratione; nam, ut ait S. Bern. serm. 49 in Cantica: « Discretio est moderatrix et auriga virtutum, affectuum, morum; omni virtuti ordinem ponit; ordo modum tribuit et decorem, et perpetuitatem; tolle hanc, virtus vitium erit. » Hinc secundò, sal symbolum et typus fuit doctrinæ evangelicæ et prædicationis apostolicæ: hæc enim summa est sapientiæ, quæ omnes nostras actiones et oblationes condire debemus. Omnis enim actio nostra huic sapientiæ, quasi normæ respondeat, illique per omnia conformetur, oportet. Hinc Christus Apostolis dixit: *Vos estis sal terræ*. Tertio, sale significatur æterna durabilitas: sal ergo est symbolum tum æternitatis Dei, quam per salem protestabantur offerentes victimas salitas, tum integritatis et incorruptionis animæ et corporis, quam Deus in offerente exigit. Nam, ut ait Philo l. de Victimis, primus conservator corporum est anima, secundus est sal; sal enim corpora diutissime tuetur, redditque quodammodo immortalia; idè, ait Philo, altare vocatur *θεοκρατιστος*, *καθὸς τὸ διακρίπτει τὰς θυσίας*, id est, à conservandis victimis; atqui carnes victimarum igne consumuntur: unde colligitur, victimam hanc sale conditam et conservatam, mysticam accipi debere, scilicet offerentis mentem, et alacritatem virtutibus confirmatam: hæc enim animæ puritatem et incorruptionem tuetur et conservat. Ita Philo.

Hinc allegor. et analogicè cœlestis sal est Christus, qui suâ gratiâ et gloriâ tam corpora, quam animas condit et servat æternitati, ut resurgant ad vitam immortalem.

VERS. 15. — NEC ADFERES SALE FŒDERIS DEI TUI DE SACRIFICIO TEO. Cur vocetur *sal fœderis*, insulsum et stultam causam dat R. Salomon, scilicet hanc: aquæ, inquit, terrestres, in principio creationis rerum omnium, agrè tulerunt se ab aquis cœlestibus separari per interpositum firmamentum; ut ergo Deus illas placaret, promisit se effecturum, ut aquarum sacer usus esset in tabernaculo fœderis; deinde ut sal quod ex aquis fit, sacrificiis perpetuò adhiberetur. Ita iste ludio, qui hic nec micam salis habet, et carens cerebro indiget ellaboro. Dico ergo, vocatur *sal fœderis*, id est, sal legis hujus, quæ sal in mincha adhiberi præcipio. Lex enim erat ratio, conditio et conciliatio fœderis et pacti inter Deum et Hebræos. Unde tabulæ legis vocabantur *tabulæ fœderis*: et sæpè alibi lex ipsa vocatur *fœdus*. Dicitur autem peculiariter de lege hæc

zalis, quòd sit sal fœderis; quia sale significabatur firmitas legis et fœderis: ideoque in fœderibus sal adhibere solebat; nam victima cum molè salsa immolabatur ad sciendum fœdus. Et verisimile est ita factum esse in fœdere Hebræorum cum Deo, Exodi 24, 5; unde 2 Paral. 15, 5, et Numer. 18, 19, vocatur *factum salis*, pactum firmum et stabile. Sicut enim sal à putrefactione carnes conservat, ita pactum salis metaphoricè significat pactum alienum à corruptione et violatione, pactum firmum et perpetuum. *Sal ergo fœderis* idem est quòd sal firmativum fœderis, aut symbolum fœderis firmi et stabilis. Eadem de causâ olim hospitibus, ante alios cibos apponi solebat sal, ut scilicet sale significaretur amicitie firmitas ac perpetuitas; quare multi gentiles ominosum habebant, si sal in mensam profundè contigisset, quasi per hoc amicitie eversio, vel recessio portenderetur. Ita Pierius in hieroglyph. salis.

Nota. In omni carne sacrificio, quo immolabatur, v. g., bos, ovis aut capra, adhibebatur et sacrificium farreum; sed non è converso: poterat enim mincha, sive far et simila offerri sola sine carne. In omni ergo sacrificio carneo adhibendum erat oleum, thus, simila et sal; nullum verò fermentum aut mel adhiberi poterat in sacrificio, sive illud carneum esset, sive farreum. Ritus ergo sacrificiorum carneorum erat hic: Sacerdos carnes victimæ cremandæ imponebat altari; deinde ex simila oleo et sale conditâ et commixtâ, pugillum tollebat, eumque victimæ cremandæ imponebat, simulque super victimam panem effundebat: denique thus simile imponebat, mox subjiciebat ignem, et victimam cum hisce suis libaminibus Deo adolebat et concremabat, ut patet Num. 15, 4 et seq.

VERS. 14. — SI AUTEM (cùm autem) OBUTLERIS MUNUS PRIMARUM FRUGUM TAURUM (adhuc in spicâ existentium, ut patet ex sequent.) DOMINO DE SPICIS ADHUC VIRENTIBUS, TORREBIS IGNI, ET CONFRINGES IN MOREM FARRIS. Est hæc tertia species mincha sive sacrificii farrei; prima enim species erat obligatio simila, secunda erat oblatio panum, tertia hæc erat oblatio spicarum virentium. Loquitur hic Deus de primitiis frugum, sive messis hordeaceæ, cujus manipulus offerrebat in paschate secundo die azymorum: nec enim Hebræi quidquam hordei, aut segetum demetere poterant, nisi priùs hunc manipulum spicarum, quasi primitias Deo obtulissent.

Nota. Triplices primitias debebant Hebræi offerre Deo. Primò, has spicarum in paschate; secundò, primitias panum ex messe triticæ in pentecoste, ut patet c. 25, 15 et 17. Tertio, primitias omnium frugum in festo tabernaculorum, ut patet Exodi 23, 16 et 19. Nota secundò, spicas has fuisse virentes, non omnino, sed simul albicantes et maturescentes; alioqui non potuissent in far confractionem comminui, utpote cùm nulla adhuc farris grana essent formata. Septuag. pro *virentes*, hic et alibi vertunt *vira*, id est, *nova*.

CONFRINGES IN MODUM FARRIS, hebr. est *geres carmel*,

CAPUT III.

1. Quòd si hostia pacificorum fuerit ejus oblatio, et

quod Vatob. vertit, *quas profudit fertilissimus ager*: hic enim hebraicè vocatur *carmel*. Verùm melius noster interpretes, Sept. et Chald. vertunt, *contusionem, vel confractionem spicæ*, aut frumenti, id est, contusum frumentum, vel far, supple offerent, ut sequitur; non enim poterat esse farina, cùm spicæ adhuc essent virentes.

Nota. Hæc omnia faciebat non sacerdos, sed laicus offerens. Ipse enim primitias spicarum suarum contrebatur instar farris, inde super eas fundebat oleum, ac denique thus eis imponebat, itaque offerrebat eas sacerdoti, ut is partem earum adoleret Deo, et reliquum sibi servaret: unde sequitur:

VERS. 16. — DE QUÀ ADOLEBIT SACERDOS IN MEMORIAM MUNERIS, PARTEM, ut scilicet pars hæc Deo cremata memoriale sit et signum, totum hoc munus, id est, sacrificium, oblatum esse Deo. Vide dicta v. 2.

Allegoricè, primitiæ frugum in paschate, est Christus resurgens in paschate, quasi primogenitus mortuorum. Ita Cyrillus lib. 17 de Adoratione, cap. 25.

Tropologicè, oblatio spicarum virentium, significat neophytos in Dei obsequio, et perfectionis viâ: hi torrent spicæ igne, cùm corpus macerant, et spiritui subigunt; confringunt eas in far, cùm voluntatem propriam abnegant; imponunt oleum, id est, cordis hilaritatem; et thus, id est, precès; denique memoriale Dei, id est, timorem Dei, semper animo gestant, ideoque ad eum omnia referunt. Ita Radolphus.

Cassianus l. 4 de Instit. Renunt. c. 8: *Novitius renuntiaturus seculo, in monasterio, inquit, primitias dicitur suas vincere voluntates, et ea illi sæpius imperare student, quæ senserint animo ejus esse contraria. Pronuntiant enim multatens posse monachum prævalere ira, vel tristitia, aut spiritu fornicationis, nisi priùs didicerit mortificare per obedientiam suas voluntates; sed nec humilitatem quidem cordis veram, nec eum fratribus concordiam firmam posse retinere, nec in monasterio diutius permanere eum, qui voluntates suas non didicerit superare. Rursùm novitii, ait Rufinus, est studere puritati cordis, eique quod ait Psaltes ps. 45: *Vacate et videte, quia ego sum Deus*; denique conari ut ad infantiam et primam innocentiam redeat. Pachomius ex regula sibi ab angelo tradita jussit novitios operari manibus, et opera sua facere simpliciter, eosque à studiis sacerdotibus arceri. Pinnus abbas apud Cassianum l. 4 de Instit. c. 52, novitium docet, eum debere imitari et induere Jesum crucifixum, ut timor Dei sit ei jugis crux, quæ crucifigat suos appetitus, præsentim excellentiæ et superbiæ, per veram et assiduum humilitatem et humiliationem. Cassianus l. 4, c. 41, novitium docet, ut in monasterio juxta Psalmistæ sententiam, *sit tanquam surdus non audiens, et sicut mutus non aperiens os suum, nihil discernens, nihil dijudicans ex his quæ ei fuerint imperata. Ergo, inquit, patientiam tuam non debès sperare de aliorum virtute, id est, ut tunc tantum eam possideas, cùm à nemine fueris irritatus.**

CHAPITRE III.

1. Que si quelqu'un veut offrir une hostie pacifique

de bobus volent offerre, marem sive feminam, immaculata offerret coram Domino.

2. Ponetque manum super caput victimæ suæ, quæ immolabitur in introitu tabernaculi testimonii, fundentque filii Aaron sacerdotes sanguinem per circuitum circumlitum.

3. Et offerent de hostiâ pacificorum in oblationem Domino, adipem qui operit vitalia, et quidquid pinguedinis est intrinsecus;

4. Duos renēs cum adipe quo teguntur illa; et reticulum jecoris cum renunculis.

5. Adolebantque ea super altare in holocaustum, ignis igne supposito, in oblationem suavissimi odoris Domino.

6. Si verò de ovibus fuerit ejus oblatio et pacificorum hostia, sive masculum obtulerit, sive feminam, immaculata erunt.

7. Si agnum obtulerit coram Domino,

8. Ponet manum suam super caput victimæ suæ, quæ immolabitur in vestibulo tabernaculi testimonii: fundentque filii Aaron sanguinem ejus per circuitum altaris.

9. Et offerent de pacificorum hostiâ sacrificium Domino: adipem et caudam totam,

10. Cum renibus, et pinguedine quæ operit ventrem atque universa vitalia, et utrumque renunculum cum adipe qui est juxta illa, reticulumque jecoris cum renunculis.

11. Et adolebit ea sacerdos super altare in pabulum ignis et oblationis Domini.

12. Si capra fuerit ejus oblatio, et obtulerit eam Domino,

13. Ponet manum suam super caput ejus: immolabitque eam in introitu tabernaculi testimonii. Et fundent filii Aaron sanguinem ejus per altaris circuitum.

14. Tollentque ex ea in pastum ignis Domini adipem qui operit ventrem, et qui tegit universa vitalia:

15. Duos renunculos cum reticulo, quod est super eos juxta illa et arinam jecoris cum renunculis:

16. Adolebitque ea super altare sacerdos, in alimoniam ignis et suavissimi odoris. Omnis adeps, Domini erit.

17. Jure perpetuo in generationibus, et cunctis habitaculis vestris: nec sanguinem, nec adipem omnino comeditis.

COMMENTARIUM.

VERS. 4. — Quid sit hostia pacificorum fuerit ejus oblatio. Hostia pacificorum, subaudi animalium, hoc est, eorum quæ offeruntur pro pace, id est, salute, incoluntate et prosperitate (hoc enim est Hebraeis pax) sive jam obtenta, sive obtinenda: erat enim duplex hostia pacifica, una quæ offerebatur in gratiarum actionem pro prosperitate obtentâ; altera quæ offerebatur ad prosperitatem, vel beneficium alieni impetrandum, vel homini, vel familie, vel reipublice. Septuag. vertunt, *hostia sacrificiorum*, id est, *hostia salutaria*, id est, salutis, hoc est, hostia oblata pro sa-

u Seigneur, soit pour le remercier des grâces qu'il en a reçues, soit pour lui en demander de nouvelles, et que son oblation soit de bœufs, il pourra prendre, non un mâle seulement, comme dans l'holocauste, mais un mâle ou une femelle qui soient sans tache, c'est-à-dire, sans défaut.

2. Il mettra la main sur la tête de sa victime, qui sera immolée à l'entrée du tabernacle du témoignage, et les prêtres, enfants d'Aaron, en répandront le sang tout autour de l'autel.

3. Ils offriront au Seigneur la graisse qui couvre les entrailles de l'hostie pacifique, et tout ce qu'il y a de graisse au-dessus.

4. Les deux reins avec la graisse qui couvre les flancs, et la talle du foie avec les reins;

5. Et ils feront brûler tout cela sur l'autel en holocauste, après avoir mis le feu sous le bois, pour être une oblation d'une odeur très-agréable au Seigneur.

6. Que si l'oblation d'un homme se fait de brebis, et que ce soit une hostie pacifique, soit qu'il offre un mâle ou une femelle, ils seront sans tache, c'est-à-dire, sans défaut.

7. S'il offre un agneau devant le Seigneur,

8. Il mettra la main sur la tête de la victime, qui sera immolée à l'entrée du tabernacle du témoignage, les enfants d'Aaron en répandront le sang tout autour de l'autel;

9. Et ils offriront de cette hostie pacifique en sacrifice au Seigneur, la graisse et la queue entière, 10. Avec les reins et la graisse qui couvre le ventre et toutes les entrailles, l'un et l'autre rein, avec la graisse qui couvre les flancs, et la membrane du foie avec les reins.

11. Et le prêtre fera brûler tout ceci sur l'autel, pour être la pâture du feu, et servir à l'oblation qu'on fait au Seigneur.

12. Que si l'offrande d'un homme est une chèvre, et qu'il la présente au Seigneur,

13. Il lui mettra la main sur la tête, et l'immolera à l'entrée du tabernacle du témoignage; les enfants d'Aaron en répandront le sang autour de l'autel.

14. Et ils prendront de l'hostie, pour être la pâture du feu du Seigneur, la graisse qui couvre le ventre, et toutes les entrailles,

15. Les deux reins avec la talle qui est dessus, près des flancs; et la graisse du foie avec les reins;

16. Et le prêtre les fera brûler sur l'autel, afin qu'ils soient la nourriture du feu, et une oblation d'agréable odeur. Toute la graisse des victimes immolées appartient au Seigneur,

17. Par un droit perpétuel de race en race, et qui s'observera dans toutes vos demeures, et vous ne mangerez jamais ni sang, ni graisse, afin que vous ayez horreur de la cruauté qui fait répandre le sang, et que vous fuyiez la sensualité qui fait rechercher ce qu'il y a de plus délicat dans le manger.

lute; Chald. vertit, *hostia sanctificationum*. Hebraicè hæc hostia vocatur *Zebach seclanim*, quod primò verti potest, *hostia pacificorum*, id est, pacifica, ob causam jam dictam; et quia hæc hostia pacem quasi faciebat inter Deum, sacerdotem et offerentes, eo quod in ea sua victimæ pars cuique tribuebatur. Secundò, verti potest, *victimæ tranquillorum*, id est, victimæ oblata pro quiete et tranquillitate. Tertio verti potest, *victimæ retributionum*, id est, victimæ gratiarum actionis, ut vertit Josephus. Quarto, verti potest, *victimæ perfectorum*, id est, victimæ oblata pro integritate et perfectione, vel

hominis, vel domus et familie. Hebraicum enim *seclam* significat primò, pacificare; secundò, esse quietum et tranquillum; tertio, retribuere; quarto, finire, complere et pericere.

Nota. Hæc hostia pacifica non ex præcepto, sed vel ex voto, vel spontè offerebatur; unde ad libitum offerentis poterat esse masculus, vel femina. Si quis tamen vovisset pecus è grege suo melius, ideòque masculum, offerre debebat, juxta illud Malachie 1, 14: *Maledictus dolosus, qui habet in grege suo masculum, et votum faciens immolat debile Domino*. Nota secundò. Hostia pacifica dividebatur in tres partes. Prima, puta adeps et sanguis, Deo adolebatur. Secunda, puta pectus et armus dexter, cedebat sacerdoti sacrificanti. Tertia, puta reliqua caro, cedebat laicis eam offerentibus, de quo c. 7. In holocausto vero tota victimæ cedebat Deo. In hostiâ pro peccato pars cedebat Deo, pars sacerdoti, nihil vero offerenti, ut patet c. 7, 6. Hinc nota tertio. Hostia pacifica, uti et pro peccato, debebat esse bos, ovis aut capra, non autem aves, puta turtur aut columba, quia hæc minores sunt quam ut in tres portiones commodè dividi possint. Aves tamen offerebantur in holocaustum, quia hoc totum Deo cremabatur.

Tropol. Radalphus et Isybius: In holocausto, inquit, perfectorum vita in hostiis pacificis medicorium conversatio designatur; qui fiet summa bona non expleant, mala tamen summa devitant. Hi quædam distribunt altari, nonnulla sacerdotibus, reliqua ad corporis usum concedunt, ait Theodor. q. 4. *Bovem ergo immolat*, ait Radalphus, *quisquis in seculari vitâ mundi actibus deditus, de ipsis laboribus suis Deo ministrat. Orem offeri, qui laborare non sufficiens, et infirmitate ac ætate, seu paupertate à misericordie actibus revocatus, per solam innocentiam Deo placet. Cupram litat, quisquis veterem conversationem mellioris propositi castigatione immutat. Avium nulla hic fit mentio, quia contemplationis virtus perfectioribus tribui solet. Secundò, Rupert. hic cap. 27, per hostiam pro peccato accipit fidem; per hostiam pacificam, spem; per holocaustum, charitatem, quæ major est omnium, sed hoc non tam tropologicum quam accommodatium est. Hostia ergo pacifica est continentia et misericordia. Verè continens est, qui perturbatione superior est, et nullum voluptatis irritamentum admittit; sed animo est sobrio, et nequam cedente voluptati, ait S. Basil. et ex eo Maximus ser. de Continentiâ.*

Anacharsis statutus suis inscribi jussit: *Lingua, ventri et pudendis temperandam, quod maximorum malorum causa sit lingua offensis, luxu nil turpius, cum libido ex homine pericem reddat*, inquit Laert. lib. 1, c. 9. Socrates rogatus quo pacto quis dives evaderet? Si, inquit, *continens et cupiditatem fuerit exorsus*. Archidamus, cum ei quispiam promississet suavissimum vinum: *Quorsum, ait optus est? nam quò melius est, èo plus absumetur, et ad ea que fortes decent viros, reddet inuitiores*. Testis est Plutarch. in Lacon. Alcemenes dives cum parcius viveret, mirantibus aliis dixit: *Decet eum qui multa possidet, pro ratione, non pro libidine vitare*, significans perniciosas esse opes, nisi adsit

animus eius superior. Plutarch. ibidem. Alexander Magnus invitatus ut Darii filias pulcherrimas captas viseret, noluit ire, dicens: *Non committam ut qui viros vici, à mulieribus vincat*. Idem in Jovis arâ mulieris effugim pulcherrimam spectans, cum Hephæstion diceret, æquum esse utipam amatam caperet: *An non, inquit, hoc indignissimum esset, ut qui in altorum incontinentiam animadvertere voluitus, ipsi incontinentiæ servire ab exteris deprehendatur?* Refert Maximus ser. 5. Menedemus, adolescente quodam dicente magnum esse si quæ quis concupiscat, assequatur: *Multò, inquit, majus est, nihil eorum quæ non decent concupiscere*. Audi Christianos: S. Ephrem in Vita S. Abrahamæ: *Continentia*, ait, *est vitæ spiritualis fundamentum*. Abbas Isaac in Vita Patr. ita studuerat continentia, ut diceret quadraginta annos esse ex quo sentiret quidem motum in mente suâ nunquam tamen concupiscentiæ aut ire consentiret. Ibidem. Pior iussus à S. Antonio sororem suam salutare, id præstitit; sed clausis oculis, ita continens erat oculo. Et Marcus, clausis oculis, matrem sustinuit. Dorotheus apud Pallad. in Lasiacâ c. 2, labore et astu se macerabat: rogatus cur? *Occidendum* (mortificandum) ait, *est corpus, ne illud nos occidat*. Abbas Pambo rogavit Abbatem Antonium: *Quid faciam ut salvet?* Esto, inquit, *continens ventris et lingue*. Continentes ergo sunt victimæ pacificæ sibi et Deo.

IMMACULATA. Hebr. *tanim*, id est, *integra*, perfecta. Vide dicta c. 4, 5.

OFFERET CORAM DOMINO, coram altari, quo colitur et representatur Deus.

VERS. 2. — PONETQUE MANUM SUPER CAPUT VICTIMÆ. Hujus ritus causas dedi c. 1, v. 4.

QUÆ IMMOLABITUR IN INTROITU TABERNACULI TESTIMONII. Hebraicè, *quæ immolabitur apud ostium tabernaculi testimonii*, puta apud altare holocaustorum (quod erat juxta tabernaculum, in quo erat testimonium, id est, lex sive tabulæ legis in arcâ) scilicet ad latus altaris quod respiciat æquilonem, ut patet c. 4, v. 11.

FUNDENTQUE SANGUINEM PER ALTARIS CIRCUITUM. Tropolog. sanguinum circum altare fundunt, qui vitiosos affectus et cupiditatem, circa crucem Christi (dùm videlicet Christi virtutes mente revolvunt) à se ejiunt: altare enim nostrum est Christus, cui quidquid Patri gratum futurum et imponimus, et per eum offerimus.

VERS. 3. — ET OFFERENT DE HOSTIA PACIFICORUM IN OBATIONEM DOMINO, ADIPEM QUI OPERIT VITALIA. *Vitalia*, hebr. *interiora*, puta cor et præcordia, quæ maxime faciunt ad vitam tuendam, et quibus læsis vitâ excidimus.

VERS. 4. — ET RETICULUM JECORIS. Hoc reticulum est pinguedo, quæ instar reitæ hepæ circumdat. Unde v. 15 vocatur *arina jecoris*.

Allegor. Origenes et Beda: adeps tegens vitalia est

anima Christi, tegens ejus divinitatem; renes sunt caro Christi, Christus enim est omnis hostia nostra, tam pacifica quam holocaustum et pro peccato.

Tropolog. Radulph. : *Adeps, inquit, qui operit vitula, significat affectum quem habemus ad hanc vitam; pinguedine quoque que intrinsecus est, eorum innuit amorem que in hac vita possidentur, ut est domus, ager, pecunia, pater, mater et propinqui, que omnia si in hac vita abundant, beatos facere videntur: verum Deus hoc sibi offerri et adoleri precipit; quamvis id fiat aegre et cum dolore, ut scilicet quis malit illa perdere, et ab illis averti, quam à Deo et pietate recedere. Qui enim amat patrem aut matrem plus quam me, non est me dignus, ait Dominus.*

Cum RENUNCULIS, cum renibus jam nominatis hoc eodem versu. Est pleonasmus, sive hebraica repetitio ejusdem rei (nam per renunculos hic semper intelligi renes duos), qui in lumbis sunt, adeoque renes lumbares hic Deum sibi adoleri velle, patet ex Hebr. Septuag., Josepho et Philone, qui constanter hic et alibi vertunt *vepēōs*, id est, renes. Ita legit et S. Basilus lib. de vera Virginitate; Origenes hic hom. 5; Theodor. hic et q. 61 in Exod.; Isychius, Radulph., Beda, Yatabl. et alii, imò et interpres noster, qui quos hoc versu vocavit renes et renunculos, versu 10 et 15 tantum vocat renunculos. Idem ergo sunt renes et renunculi.

Tropolog. idem, puta S. Basilus, Theodor., Isychius, Radulphus, per renes intelligunt appetitum concupiscibilem, maxime libidinis; renes enim sunt vasa genitura, ait Philo. Unde Ecclesia orat: *Ure igne sancti Spiritus renes nostros et cor nostrum, Domine, ut tibi casto corpore serviamus, et mundo corde placeamus.* Idem per reticulum jecoris intelligunt vim et appetitum irascibilem: hepar enim est fons sanguinis, id est, crudelitatis: hec, ait Radulph., offerentes victimam pacificam, id est, meliores et conjugati, non omnino abijcere debent, sed partim Deo offerre, rebusque divinis impendere, partim mortificare et restringere, ut docent S. Basil. et Theodor.

VERS. 8. — IN VESTIBULO TABERNACULI, in introitu tabernaculi, uti dixit v. 2, puta ante Sanctum, apud altare holocaustum.

VERS. 9 et 10. — ET CAUDAM TOTAM CUM RENIBUS. Rectè interpres noster Hebræa vertit, quidquid recentiores cum Chaldeo aliter vertant: nam sic aut verbum habent Hebræa: *Caudam integram ad oppositum spinæ dorsi auferent*, id est, ita auferent caudam et eò usque, ut simul renes oppositos spinæ dorsi auferant; nam spina dorsi illa parte quæ caudæ conjungitur, renes sustinet, ita Cajetan. Et hoc videntur voluisse Septuag. hic et c. 8, v. 25, qui pro caudâ habent lumbum: sic enim vertunt *καὶ τὴν ὀπίσθον ἀμφοτέρων κατὰ πόδας*, quod interpres Bibliorum recentiorum non bene vertit, et lumbum immaculatum cum ilibus: verendum enim est, et lumbum immaculatum cum musciculis (hi enim vocantur *πόδες*) interius, vel carne interius, qui nimirum adherent renes, quod idem est ac si diceret: Lumbum cum renibus auferant et offerant

Deo. In hostiâ ergo pacificâ ovis, puta agni et arietis, ut patet Levit. 9, 19, peculiarare erat quod caudâ adolebatur Domino; hoc enim non fiebat si hostia pacificâ esset bos aut capra. Cujus rei causam tropologicam dat Radulph. Cauda, ait, quia finis est corporis, symbolum est consummationis et perseverantie in sanctis et bonis operibus; hanc in ove solâ offeri præcipit Deus, quia reverâ ovis, id est, simplicibus, incogitantibus et desidiis de inconstantiâ timendum est; non autem victimis caprarum, id est, peccatoribus penitentibus; nec victimis boum, id est, laboriosis, qui videntes fructum laborum suorum, voluptate magnâ saginantur, itaque accuntur et roborantur ad labores. Hinc S. Gregor. hom. 25 in Evangel. : *Præcepto, inquit, legis caudâ hostiâ in sacrificio jubetur offerri: in caudâ quippe finis est corporis, et ille benè dicitur perducit actionis. Perseverantia, ait S. Bern. ep. 129, nutrit est ad meritum, mediatrix ad premium, soror patientiæ, constantiâ filia, amica paci, amicitiarum nodus, unanimittatis vinculum, sanctitatis propugnaculum. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratiam, nec laudem fortitudinis. Sola est, cui æternitas redditur, vel potius que æternitati hominem reddit, dicente Domino: Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.*

VERS. 16 et 17. — OMNIS ADEPS DOMINI ERIT JURE PERPETUO IN GENERATIONIBUS, ET CUNCTIS HABITACULIS VESTRIS. Ita scilicet, ut nulla generatio nallaque domus ab hac lege sese excipere possit.

VERS. 17. — NEC SANGUINEM, NEC ADIPEM OMNINO COMEDETIS. Nota. Judæis vetitus fuit omnis sanguis, non tantum immolatus, puta sanguis victimæ, de quo propriè hic agitur, uti mox patebit ex adipe, sed etiam quivis alius, v. g., ovis, capra, servi, quem domi ad esum mactabant. Eorum enim sanguinem non edere, sed in terram effundere debebant, ut patet Deut. 12, v. 16; et hic c. 17, 15, ubi et v. 11, ratio hujus legis insinuat: videlicet, quia anima carnis in sanguine est, id est, quia sanguis est vehiculum, nutrimentum et tutela vite, vitaliumque spirituum; vita autem solius est Dei: ergo par est et sanguinem soli Deo cedere, etiamsi non sit sanguis victimæ; nam si sit victimæ, clarum est justissimum esse, ut is omnis in sacrificio Deo auctori vite liberetur. Ita Theodor. Secunda causa est, quia voluit Deus Judæos mansuetudinem docere, et longissimè avocare à crudelitate, in homines exercendâ. Itaque vetuit esum sanguinis bestiarum, in quo vita animalis consistit; concessit autem esum carnis exsanguis et exanimis. Ita Isychius et Abul. Vide dicta Gen. 9, 4 et seq. Hinc et Apostoli primis Christianis, Actor. 15, 29, veterant esum sanguinis, ut sic facilius Judæi cum gentibus consuescerent, in quamque Ecclesiam coalescerent. Judæi enim aversabantur gentes quasi barbaras, eò quod sanguinem comederent.

NEC ADIPEM OMNINO COMEDETIS. Omnem adipem hic edei vetat, eumque sibi depositi Deus. Adipem intellige, non eum qui carni adheret, eique immixtus est

sed qui seorsum in intestinis confertus et condensatus est. Rursùm adipem intellige hostiæ immolate, aut que poterat immolari. Nullum ergo adipem ovis, capræ, bovis, etsi sis domi mactatus ad esum esset, poterant comedere Hebræi; quia hæc animalia munda erant ad sacrificium, Deoque immolari poterant: adipem vero aliorum animalium mundorum, quæ Deo non immolabantur, comedere poterant Hebræi. Itaque poterant comedere adipem capræ, servi, bubali, tragelaphi, pygargi, orygis, camelopardi: hæc enim munda erant ad esum, sed non ad sacrificium, ut patet c. 7; ita S. Aug. hic qu. 2. Judæi tamen ut exactius legem hanc servarent, omni omnino adipe, etiam servi, bubali etc., abstinabant, eumque abijciebant, uti etiamnum facere perhibentur. Verum lex hoc non præcipit. Ratio hujus legis erat, quia adeps igni est aptissimus, estque optima portio hostiæ: hanc ergo Deo cedere par erat, si esset adeps victimæ immolate: sin autem esset adeps victimæ non immolatæ, sed que immolari poterat, par erat, ut ob Dei reverentiam, adipe hoc etiam non immolato abstinere; quia adeps hic erat ex hostiis que Deo immolari poterant. Idque voluit Deus, ut sic semper haberent Hebræi religionis et cultus Dei exercitium, utque eum etiam domi jugiter hæc ratione colerent et venerarent. Ex adipe hoc Deo sacro manavit illa Scripturæ phrasit, ut sacrificium Deo gratum et dignum vocet sacrificium pinguium, oreque ut holocaustum nostrum pingue fiat. Victimæ enim carnosæ et benè saginate, abundant pinguedine et adipe.

Tropologicè et Isychius et Radulph., adeps anime est anima desiderium, affectus, devotio et intentio, que in omni opere quo Deo placere, Deique gratiam demereri cupimus, ad Deum est dirigenda; quisquis ergo in bono opere quod agit, gloriam non Dei, sed suam, aut lucrum temporale querit, hic adipem Domino subtrahit et comedit. Mediocres ergo et conjugati (qui per hostiam pacificam significantur) in suis

CAPUT IV.

1. Locutusque est Dominus ad Moysen, dicens :
2. Loquere filiis Israel: Anima, que peccaverit per ignorantiam, et de universis mandatis Domini, que præcepit ut non fereant, quidpiam fecerit;
3. Si sacerdos, qui unctus est peccaverit, delinquere faciens populum, offeret pro peccato suo vitulum immaculatum Domino :
4. Et adducet illum ad ostium tabernaculi testimonii coram Domino, ponetque manum super caput ejus, et immolabit eum Domino.
5. Hauriet quoque de sanguine vituli, inferens illum in tabernaculum testimonii.
6. Cùmque intinxerit digitum in sanguine, asperget eo septies coram Domino contra velum sanctuarium.
7. Ponetque de eodem sanguine super cornua altaris thymianatis gratissimi Domino, quod est in tabernaculo testimonii: omnem autem reliquum sanguinem fundet in basim altaris holocausti in introitu tabernaculi.

negotiosis operibus hunc saltem adipem, puta hanc sinceram intentionem Deo offerre debent: per eam enim opera indifferenter, ut fabricare, arare, foderre, etc., sunt sancta et meritoria, actusque religionis, charitatis, etc. Hoc pauci milites, rustici, mechanici sciunt, vel advertunt; hinc pro lucro multa tolerant, multum laborant, sed frustra, quia apud Deum mercede carebunt, cum ad eum labores suos non retulerint. Hoc ferre doceant eos pastores et catechista, ut uno eodemque opere, ob hanc piam intentionem, qua opus Deo offerunt, illudque suscipiunt ob Dei honorem et amorem, lucra tam æterna quam temporalia acquirant. Sicut fabrica, ait S. Greg., columnis, columnæ autem basibus invituntur, ita vita nostra in virtutibus, virtutes autem in intentione intimâ subsistunt. Et rursùm: Si semel, inquit, cor intentione corrumpitur, sequentis actionis mediocritas et terminus ab hoste callido securè possidetur: quoniam totam arborem sibi fructus ferre conspicit, quam veneni dente in radice vulneravit. Summâ curâ vigilandum est, ne vel basibus operibus serviens mens, reproba intentione polluitur. Et S. Bern. tr. de Præcept. et Dispens. *Ut interior, ait, oculus verè simplex sit, duo illi arbitror esse necessaria, charitatem in intentione, et veritatem in electione; quomodo enim simplex erit oculus, qui ex ignorantia veritatis malum nescius agit? Hujus enim bonus est oculus quia pius; non tamen simplex, quia cæcus. Et est qui bonum et libenter agit, et prudenter intelligit; illius oculus simplicem dixerim, utpote cui neutrum bonum desit nec zelus scilicet bonus, nec scientia; ille verò cæcus nequam est, qui perversus, pariter cæcus, bonum agit, et malum credit.*

Tropologia hinc trium primorum capitum etiam sequentibus applica.

Denique nota. Sicut in holocausto, ita et in hostiâ pacificâ adhibebatur libamen theri, salis, olei, vini et farinæ, idque certâ mensurâ, atque eo ritu quem dixi cap. præcedenti v. 15, de quo plura Num. 15, 4.

CHAPITRE IV.

1. Le Seigneur parla encore à Moïse, et lui dit :
2. Dites ceci aux enfants d'Israël: Lorsqu'un homme a péché par une ignorance, qui ne le rend pas tout-à-fait excusable, et qu'il a violé quelqu'un de tous les commandemens du Seigneur, en faisant quelque chose qu'il a défendu de faire :
3. Si le grand-prêtre, qui a reçu l'onction sainte, est celui qui a péché en faisant pécher le peuple, il offrira au Seigneur pour son péché, un veau sans tache, c'est-à-dire sans défaut.
4. Et l'avant amené à l'entrée du tabernacle du témoignage devant le Seigneur, il lui mettra la main sur la tête, comme pour le charger de son péché, et il l'immolera au Seigneur.
5. Il prendra aussi du sang de veau, qu'il portera dans le tabernacle du témoignage :
6. Et ayant trempé son doigt dans le sang de cette victime, il en fera l'aspersion sept fois, en présence du Seigneur devant le voile du sanctuaire.
7. Il mettra de ce même sang sur les cornes de l'autel des parfums d'une odeur très-agréable au Seigneur, lequel est dans le tabernacle du témoignage; et il répandra tout le reste du sang au pied de l'autel des holocaustes, qui est à l'entrée du tabernacle.